

TILBURG

Het 22ste internationale schaaktoernooi in Tilburg dat over een maand gehouden zou worden, gaat niet door. De voorbereidingen waren zoals gewoonlijk in volle gang en de top-drie van de wereld, Kasparov, Anand en Kramnik, was al uitgenodigd. Maar de organisatie slaagde er niet in een hoofdsponsor te vinden. 'Tilburg' was een van de meest prestigieuze schaakevenementen ter wereld met steeds weer een topbezetting. Karpov won zeven keer en Kasparov drie keer. Tweemaal won een Nederlander: Jan Timman (1987) en Jeroen Piket (1996). De eerste achttien jaar heette het toernooi het 'Interpolis-toernooi', naar de naam van de sponsor. Na een onderbreking in 1995, toen nog geen nieuwe sponsor voorhanden was, volgden drie toernooien die gesponsord werden door Fontys. Nu is er helaas geen grote geldschietster die een grootmeestertoernooi van hoog kaliber garandeert. De organisatie heeft bijna een jaar lang intensief gezocht naar een sponsor die goed zou kunnen zijn voor een begroting van ongeveer een half miljoen gulden. Zelfs burgemeester Stekelenburg benaderde persoonlijk enkele potentiële geldschietsters. Ook zou de gemeente zelf willen bijdragen. Toernooidirecteur Barbara Schol, die al vanaf het begin aan het evenement verbonden is (zij begon met het uitdelen van de consumptiebonnen!) geeft de moed nog niet op: „We blijven er hard voor werken.“

De finale van het FIDE-WK schaken in Las Vegas is gewonnen door de Rus Khalifman. Uit de finaletwee-kamp over zes partijen tegen de Armeniër Akopian volgt hier een mooi slotmoment, waarbij Akopian met wit een toreneindspel zeer goed behandelt en wint.

ZIE DIAGRAM 1.

Diagram 1

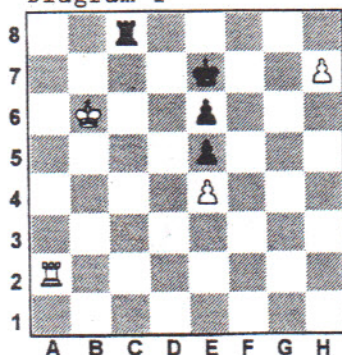
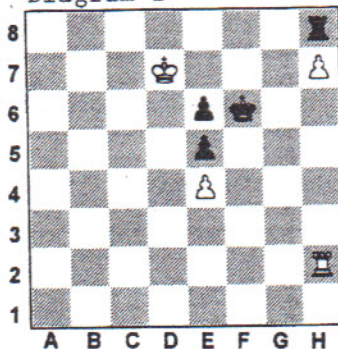

Diagram 2

71...Th8 72.Th2 Kd6 73.Td2+ Ke7 74.Kc7 Kf6 75.Th2 Kg5 76.Kd6 Kf6 77.Kd7

ZIE DIAGRAM 2.

77...Kf7 78.Th3 Kf6 79.Th1 Kf7 80.Th4 Kf6 81.Th1 Kf7 82.Tf1+ Kg7 83.Ke7 Ta8 84.h8D+ Zwart geeft op.

ZIE DIAGRAM 3, de slotstelling.

Hoofredacteur Wilma Nanninga van het weekblad Privé stond onlangs in een interview in Het Parool op opmerkelijke wijze op de foto afgebeeld. Zij was gekleed in het zwart naast een grote witte schaak-koning. De gedachte daarachter is dat haar weekblad vaak met nieuwtjes over het koningshuis komt en Privé volgens Nanninga zogezegd ook met het koningshuis en de Rijksvoorlichtingsdienst schaakt. „Wij proberen ze altijd een stapje voor te zijn.“ Soms wint Privé, soms de 'tegenpartij'. Nanninga: „En ik ben natuurlijk de ietwat slechte zwarte koningin die jaagt op de witte, goede koning.“

Vorige week óók gekeken naar de film 'Searching for Bobby Fischer' op Net5? Hij begon wel wat laat,

maar ik wilde de film natuurlijk niet missen. Mooie film. De titel is wel wat misleidend, want het gaat niet over de Amerikaanse oud-wereldkampioen Bobby Fischer maar is een gedramatiseerde film, gebaseerd op het waargebeurde verhaal over het toptalent Josh Waitz-

kin. De wijze waarop het genie Fischer met schaken begon wordt vergeleken met de opkomst van Waitzkin. Er zijn zwartwit-beelden te zien uit de glorie tijd van Fischer, die in 1972 de wereldtitel veroverde, van het toneel verdween en een legende werd. In 1992 dook hij weer op, echter alleen voor een tweekamp tegen Spasski. Hij won, incasseerde miljoenen, en verdween wéér. Het liefst zag ik eens een film over de echte Fischer. Maar de film over Waitzkin, gebaseerd op het boek dat de journalist Fred Waitzkin over zijn zoon schreef en uitgebracht in 1993, is óók mooi. Een mooi verhaal en prachtige schaakbeelden. Waitzkin werd geen topper zoals Fischer, maar bleef op bescheidener niveau schaken.

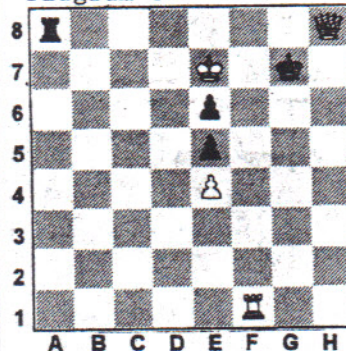
Zaterdag vindt de 2e provinciale schaakdag plaats. De Limburgse clubs houden activiteiten in hun clublokaal of in de buitenlucht.

Sjef Gulpers van SV Schaesberg is bij gelegenheid van zijn zestigjarig lidmaatschap benoemd tot erelid. Binnenkort kom ik hier op terug.

Martin Vinck uit Venlo is Nederlands kampioen snelschaken bij de jeugd geworden in de op één na hoogste leeftijdsgroep. Joost Heltzel uit Roermond werd vierde in de hoogste leeftijdsgroep.

Spreuk van de week: 'Met schaken sluiten twee koningen remise (vrede) nadat zij eerst twee legers geofferd hebben'.

Diagram 3

HOGESCHOOLSCHAAK

Aan de Fontys Hogescholen in Venlo is in het voorbije schooljaar voor het eerst de module "Het Schaakspel" gegeven en door 51 studenten met succes gevolgd. Dit schooljaar wordt de module op de Fontys – locatie aan de Hulsterweg herhaald. De docenten Bart Titulaer en Hans Everaars hebben een lesplan samengesteld met leerstof van algemeen – vormende aard. Geen gewone schaakcursus dus waarbij schaken wordt geleerd. Spelregels en speeltechniek worden weliswaar ook besproken, maar er wordt vooral aandacht besteed aan schaakgeschiedenis en "schaakcultuur". Het eeuwenoude schaakspel heeft immers een rijke historie zoals geen enkele andere sport – of spel – die kent. De schaaksport kent vele interessante persoonlijkheden, spelopvattingen en scholen. De Fontys – docenten besteden aandacht aan die belangrijke personen en hun opvattingen en aan de verbondenheid van schaken met kunst, literatuur, journalistiek en politiek. Ook is er aandacht voor de technologische kant van het schaakspel zoals computerschaak, de diverse soorten schaakklokken en het schaken via Internet.

Een kleine willekeurige greep uit vragen die aan de orde komen: Wat is een miniatuur? Wat is het verschil tussen de Fischer – klok en de Bronstein – klok? Welke opening wordt door de beginzetten 1.e4 c5 gekenmerkt? Waarom staat Fischer na 42.Dxh6 gewonnen in de zesde partij tegen Spasski (in Reykjavik 1972) om de wereldtitel? Wat is een gambiet? Welk historisch belang heeft Staunton, die leefde van 1810 tot 1874, gehad voor de schaakwereld? Wat is een fianchetto? Hoe dacht Botwinnik over computerschaak? Etcetera, etcetera.

Waarom heeft Fontys voor de module gekozen? Fontys Venlo biedt beroepsopleidingen op hbo – ni-

Diagram 1

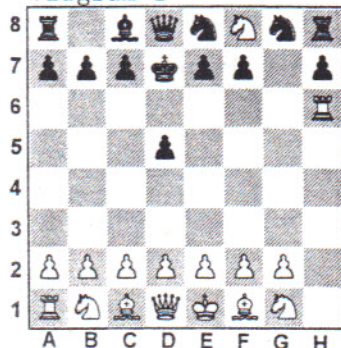
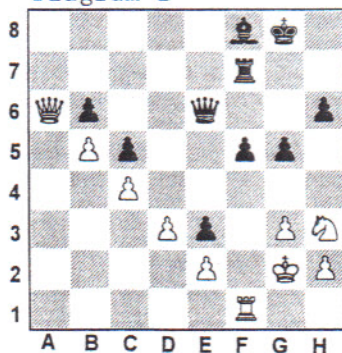

Diagram 2

veau voor logistiek, economie, techniek en educatie. Wat heeft schaken daarmee te maken? Het antwoord is dat men het bij Fontys belangrijk vindt dat studenten een brede opleiding genieten en hun denkpotentieel optimaal ontwikkelen. Behalve het verwerven van kennis, inzichten en vaardigheden op de specifieke vakgebieden wordt daarom ook aandacht besteed aan algemene vorming (AV) en ontwikkeling van de geest. Daarom worden maatschappelijk, politieke en culturele onderwerpen aangeboden. "Het Schaakspel" is zo'n onderwerp. Het is gericht op studenten van het tweede studiejaar of hoger. Ook eventuele belangstellenden van buiten de school zijn welkom. Men behoeft geen enkele kennis van het schaakspel te hebben om mee te kunnen doen. Wel is enige computervaardigheid en kennis van de Engelse taal gewenst. De hoorcolleges worden gehouden op dinsdagmiddagen. De start is op 18 april 2000. Medio juni kan tentamen gedaan worden. In augustus is er nog een tweede tentamen gelegenheid. Het tentamen is echter

niet de hoofdzaak. Het is niet bedoeld als een zeer ambitieuze proeve van bekwaamheid, maar als een controle op de deelname van de student. De cursisten moeten er rekening mee houden dat ze er in totaal ongeveer tachtig uur in moeten steken.

Een prachtig staaltje van een partij die op wel heel erg vreemde manier 'uit' ging, trof ik onlangs aan in een oud tijdschrift. Zie hier: 1.h4 d5 2.h5 Pd7 3.h6 Pd6 4.hxg7 Kd7 5.Th6 Pe8 en... 6.gxf8P mat en u ziet in DIAGRAM 1 hoe vreemd het er dan voor staat.

Geert Hovens uit Tegelen deed onlangs mee aan de Saarlouiser Schachwoche en won daar met zwart van een sterke Duitser. ZIE DIAGRAM 2.

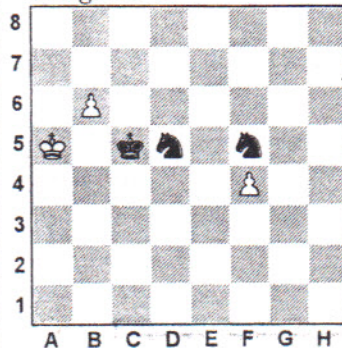
Wit moet nu oppassen voor de opmars van de f-pion. 37.Kh1 f4 38.Pg1 fxg3 39.Txf7 Dxf7 40.Dxb6 gxh2 41.Kxh2 g4! (het paard zit nu vast 'op stal') 42.Dc6 Df2+ 43.Kh1 Df4 44.b6 Ld6 45.Dg2 Kh7 46.b7 Lb8 47.Ph3 gxh3 en na 59 zetten was de winst voor zwart.

In een toernooi in Arnhem kwam tijdens de partij Nijboer-Sadler een interessante stelling op het bord. ZIE DIAGRAM 3.

Hier speelde zwart 63...Pxb6 en we zien nu iets wat je zelden in de praktijk tegenkomt. Zwart kan in theorie wel winnen, maar dat doe je niet zomaar even. Zwart probeerde het een hele tijd, maar slaagde niet. Het werd remise.

Spreek van de week: 'Internationaal grootmeester klinkt beter dan doctorandus' (Grootmeester Dimitri Reinderman, 26 jaar, die zijn studie psychologie niet afrondde maar vorig jaar wel de grootmeestertitel behaalde).

Diagram 3

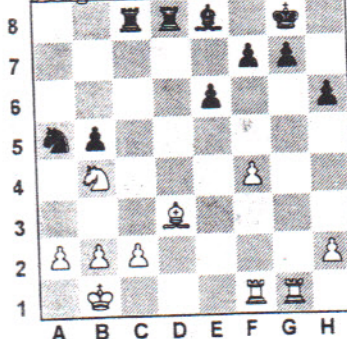

POLITIE

Politie in een schaakzaal is hoogst opmerkelijk. Schaakpartijen spelen zich namelijk praktisch altijd in een buitengewoon goede sfeer af en in ijzige stilte, rust en vrede. Toch moest er onlangs politie aan te pas komen tijdens een toernooi in Vlis-singen! Een fotograaf had gefotografeerd met flitslicht terwijl de partijen volop aan de gang waren (meestal zijn er regels dat alleen aan het begin gefotografeerd mag worden). Een boze toernooi-directeur verzocht de fotograaf de zaal te verlaten. Die weigerde echter. Hij vond dat hij niemand tot last was. De rust dreigde door het conflict verstoord te raken. Daarom belde de toernooi-directeur de politie met de mededeling dat de man zich misdroeg en de orde verstoorde. „Want wat hij deed staat gelijk aan een voetbalfan die een krat bier op het veld gooit”, aldus de toernooi-directeur. Twee agenten leidden de fotograaf de zaal uit.

Het 5e Internationale Jeugdschaak-toernooi Limburg is gewonnen door Martijn Dambacher uit Blerick, de regerend kampioen van Limburg. Het toernooi is een samenwerkingsverband van de verenigingen VSM uit Maastricht, BSV uit Blerick en DJC uit Stein. Ieder jaar is een van de drie verenigingen 'gastheer' van het toernooi. Dit jaar was de eer aan Stein. Het toernooi was sterk bezet met een tiental spelers met een rating van boven de 2000. De beslissing viel pas op de laatste dag, toen er nog vier kanshebbers over waren. In een spannende partij wist Martijn Dambacher de overwinning tegen Martin Vinck toch veilig te stellen en daarmee voor de tweede keer het toernooi op zijn naam te schrijven. Op 25 september, tijdens de algemene ledenvergadering van de Limburgse Schaakbond, hoopt de organisatie het toernooiboekje te kunnen presente-

Diagram 1

60 JAAR LID

Sjef Gulpers is zestig jaar lid van de Schaakvereniging Schaesberg. Eind vorige maand werd de diamanten jubilaris tijdens de jaarvergadering gehuldigd. Hij werd benoemd tot erelid. Voor SV Schaesberg is dat een zeldzaam gebeuren, want in de geschiedenis van de vereniging - opgericht in 1936 - is nog maar twee keer eerder deze bijzondere onderscheiding aan iemand uitgereikt.

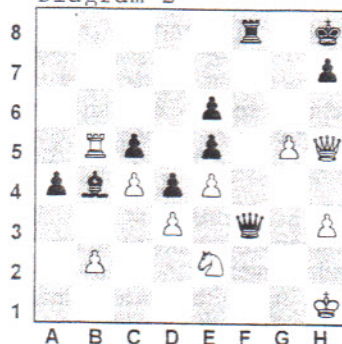
Zeker veertig jaar lang was Sjef Gulpers een van de steunpilaren van het eerste team en hij heeft dan ook alle ups en downs van de vereniging meegemaakt. Tegenwoordig doet hij het wat kalmer aan en speelt met veel plezier in de woensdagmiddag-competitie, een activiteit die op zijn initiatief van de grond kwam en getuige de deelname in een behoefte voorziet.

Uit de tijd van vlak na de oprichting van SV Schaesberg kan hij met veel gevoel voor nostalgie, ludieke herinneringen ophalen die in een huidige verenigingsorganisatie ondenkbaar zijn. De jubilaris komt hier zelf aan het woord:

„Mijn kennismaking met het schaakspel vond plaats in kapsalon Gulpers. Op twee tafeltjes stonden daar de borden en stukken klaar. Om de wachttijd te veraangename werd er geschaakt. Ik leerde vlug en al vrij snel vroeg men mij om naar de clubavond van SV Schaesberg te komen. Dat was toen een hele onderneming voor een jongen van zestien jaar. Nu lijkt dit onbegrijpelijk, maar destijds kwam je niet in een café vóór je achttiende. Niet zonder schroom stapte ik het zaaltje van café Timpe aan de Hoofdstraat binnen, waar de clubavond was. Na ongeveer een kwartier kon ik een stuk of twaalf schakers onderscheiden. Dit lag niet aan mijn gezichtsvermogen maar aan de dikke rook

Diagram 2

die door diverse pijp- en sigarenrokkende mannen werd uitgeblazen en aan een grote kachel die met kolen-slik gestookt werd. Er was een duidelijke rangorde. De beste spelers hadden de beste borden en de mooiste stukken. Minder goede spelers schaakten met minder goed materiaal. De laagste borden speelden op iets wat wij nu zakformaat noemen.

Met de opkomst van de televisie zakte het spelersaantal aanmerkelijk. Het was niet eenvoudig om twee tientallen bij elkaar te krijgen. De club vergrijsde. Jean Esser was met z'n 28 jaar het jongste lid! Het ging verder bergafwaarts. Op een avond in clublokaal zaal Streepkruis waren we nog maar met enkele mensen. Je kreeg nog net vier man bij elkaar om een potje te kwajongen. Mannen als Frans Theunissen, Leo Hendriks en Henk Rozeboom hielden de zaak overeind, zij waren er altijd. In de vroege zestiger jaren kwam er gelukkig weer wat jeugd bij. De club zat weer in de lift! Het huidige bestuur doet het uitstekend en we zijn uitgegroeid tot een van de grootste clubs van Limburg. Dit resultaat vervult ook mij met een beetje trots als ik terugdenk aan 'vroeger'.

Zondag wordt in Genk het jaarlijkse Maas-Rur festival gehouden. Het Limburgs team, dat meedoet met

twintig senioren en vier jeugdspelers, neemt het op tegen Duitse en Belgische schaakbonden.

In het kader van het 'Wereld Haven Festival' werd op de Maasvlakte bij Rotterdam een heel bijzondere demonstratiepartij gespeeld. De stukken werden gevormd door containers met aan de bovenkant een afbeelding van het betreffende stuk. De zetten werden uitgevoerd door enorme kranen, die enkele minuten nodig hadden om de containers naar het goede veld te verplaatsen. De spelers waren 's werelds nummer één, Gary Kasparov, die voor zijn bezoek aan Rotterdam 60.000 gulden opstreek, en Jan Timman, die 15.000 gulden mocht meenemen. Zij zaten in een kantoor aan een gewoon bord, vanwaar de zetten werden doorgegeven aan de kraandrijvers. De partij werd gewonnen door Timman, die daarmee voor de derde maal in zijn carrière van Kasparov won. Zie hier hoe dat ging. Kasparov-Timman

ZIE DIAGRAM 1, de stelling na 45 zetten. 46...g5 Pf4 47.Df3 Pxd5 48.Dxh5 Df2 49.Pe2 Df3+

ZIE DIAGRAM 2. 50.Dxf3 Txf3 51.Kg2 Txd3 52.Pg3 Kg7 53.Tb6 Le1 54.Pf1 Kf7

ZIE DIAGRAM 3. 55. Ph2 Td2+ 56.Kh1 Te2 57.Pg4 Txe4 58.Pf6 Te2 59.Pxh7 (0-1)

Overigens liet Kasparov na afloop weten dat hij begin komend jaar weer van de partij zal zijn in het Hoogovenstoernooi.

Spreuk van de week: 'Een goede speler heeft altijd geluk' (Capablanca).

Diagram 1

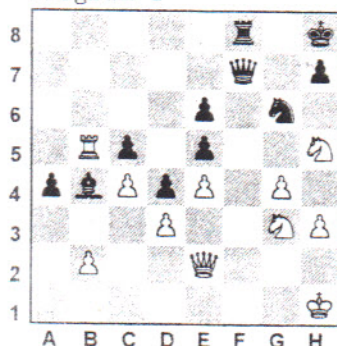
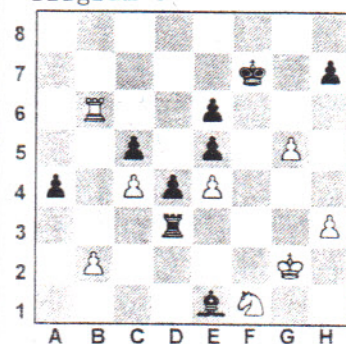

Diagram 3

KABINET

De Maastrichtse schaakliefhebber Jan Bisschops (50), een verdienstelijk meubelmaker en restaurateur van antieke meubels, heeft een schaakkabinet gemaakt. Een kabinet is een ouderwetse fraaie ladenkast.

Bisschops heeft het maken van een kabinet altijd beschouwd als het toppunt van meubelmakerij en hij wilde zelf wel eens van dit type een eigentijds exemplaar maken. Vanwege zijn voorliefde voor het schaken besloot hij een kabinet te maken dat geheel in het teken van schaken staat. Schaakbord en stukken kunnen erin opgeborgen worden, zodat het heel praktisch is voor de schaakliefhebber, en het kabinet vertelt met zijn vele symbolen het verhaal van de schaakpartij. Het is een uniek pronkstuk geworden waar zowel elke meubelmaker als schaker zijn vingers bij aflikt. De Maastrichtenaar ging niet over een nacht ijs. Voordat hij aan de slag ging, verdiepte hij zich in de geschiedenis van de meubelmakerij en in de geschiedenis van het schaakspel, die beide vele eeuwen oud zijn. Het kabinetje is gemaakt van elzenhout en is 118 cm hoog, 62 cm breed en 40 cm diep. De vormgeving, inrichting en decoratietechnieken gaan terug naar de antieke kunstkabinetten van eeuwen geleden. Zo zijn er bijvoorbeeld door Guus Giero olieverfschilderijtjes aangebracht, terwijl de Poolse kunstenaar Pavel Kromholz een bronzen beeldje van de schaakgodin Caissa maakte. Dat beeldje heeft een plek gekregen in een nis in het centrum. Bij geopende deurtjes wordt het beeldje van bovenaf verlicht. De godin heeft een schaakbord in de ene hand en twee toren in de andere hand. Ook de oude Vlaamse en Hollandse kabinetten uit de 16e en 17e eeuw hadden vaak een centrale ruimte met daarin een bronzen beeldje.

Diagram 1

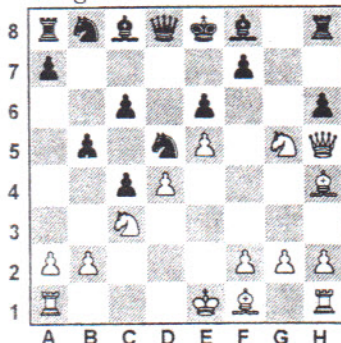
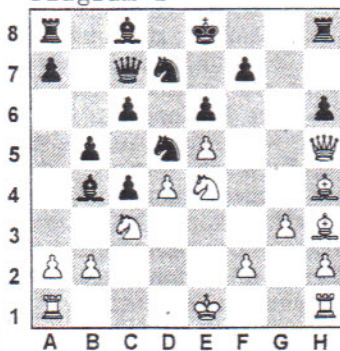

Diagram 2

Verder zijn diverse symbolen aangebracht, zoals een druivenblad en een druiventros, symbolisch voor het door de goden geschonken geestelijke en genoeglijke van het schaakspel. De panelen in de deurtjes geven aan dat het spel kan beginnen: twee legers – uitgevoerd in inlegwerk van diverse houtsoorten – staan in slagorde tegenover elkaar opgesteld. De olieverfschilderijtjes aan de binnenkant van de deurtjes laten zien dat wit en zwart klaar staan om aan te vallen met de wapens naar voren, maar de uitgestoken handen symboliseren ook het sportieve en menselijke spelkarakter van het schaakspel: na afloop geven beide partijen elkaar de hand.

Het schaakkabinet is onlangs te zien geweest in het Max Euwe Centrum in Amsterdam. De eerstvolgende gelegenheid dat het te zien is, is op 16 april 2000 in Motel Stein – Urmond tijdens het slotevenement van de Limburgse schaakcompetitie waar ongeveer vijfhonderd schakers aan deelnemen. Die wedstrijden worden omlijst met een

grote schaakmarkt met allerlei curiosa en bezienswaardigheden. Kon ik vorige week melden dat Sjef Gulpers zestig jaar lid is van SV Schaesberg, er is iemand die nóg langer lid is van een schaakclub: prof. dr. Louis Stumpers (88). Hij is al zeventig jaar lid van de Schaakvereniging Eindhoven. Stumpers kwam 25 maal voor het Nederlands team uit, werd 29 keer kampioen van Brabant en vervulde tevens vele bestuursfuncties. In mijn archief kwam ik een partij van hem tegen uit 1947.

Van Scheltinga-Stumpers (commentaar: Van Scheltinga)
1.d4 Pf6 2.c4 e6 3.Pc3 d5 4.Pf3 c6
5.Lg5 dxc4 6.e4 b5 7.e5 h6 8.Lh4
g5 9.Pxg5 Pd5 10.Dh5

(ZIE DIAGRAM 1. Deze zet die in de hoofdvariant wegens 10-hxg5 11.Dxh8, gxf4 zonder uitwerking is, vormt thans de weerlegging van de door zwart gevolgde wijze.)
10...Dc7 11.Pge4 Pd7 12.g3 Lb4
13.Lh3

(ZIE DIAGRAM 2. Hard tegen hard.)
13...Pxc3 14.bxc3 Lxc3+ 15.Ke2
Th7
(zwart heeft geen parade tegen
16.Lxe6, daar 16.Pd6+ ook dreigde)
16.Lxe6 Lxa1

(ZIE DIAGRAM 3. Met het oppeuzelen der witte damevleugel is ook het lot van de zwarte koning belist. Zwart heeft echter niet beter.)
17.Lxf7+ Kf8 18.e6 Lxd4 19.e7+ (en zwart geeft op, daar het mat in twee zetten niet te keren is.)

Zaterdag om 10 uur begint in Hubertushuis, Jan Willenstraat 1 te Geleen een toernooi voor 50-plusers. Bedenktijd 20 minuten per persoon per partij. Ook huisschakers kunnen meedoen.

Spreuk van de week: 'De verliezer heeft altijd de schuld' (Panov)

Diagram 3

